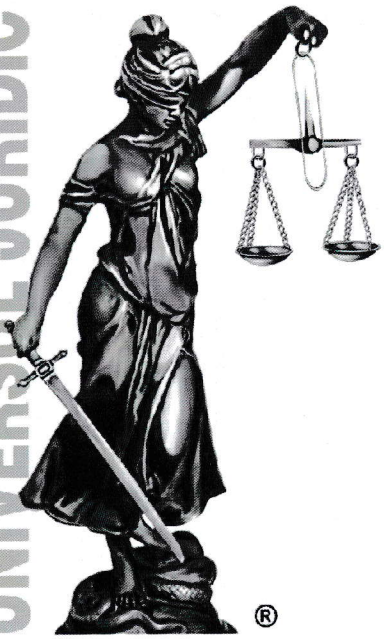
UNIVERSUL JURIDIC

Cornelia ENE-DINU

Istoria statului și dreptului românesc

Curs universitar

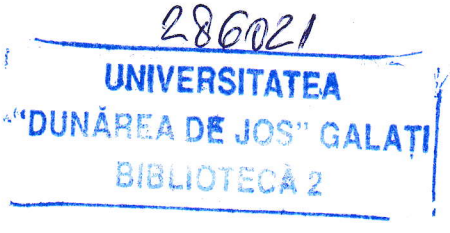
UJ

III 25852

Cornelia ENE-DINU

Istoria statului şi dreptului românesc

Universul Juridic
Bucureşti
- 2020 -

Cuprins

Capitolul I. Organizarea politică şi instituţii juridice la geto-daci 5
1. Primele atestări 5
2. Statul geto-dac 7
2.1. Organizarea de stat 8
2.1.1. Organele centrale ale statului 8
2.1.2. Organizarea militară 9
2.1.3. Organizarea religioasă 11
3. Dreptul geto-dac 11
3.1. Legislaţia 11
3.2. Instituţiile juridice 12

Capitolul II. Organizarea de stat şi dreptul în Dacia – provincie romană 14
1. Constituirea şi organizarea provinciei Dacia 14
1.1. Organizarea politică 14
1.2. Organizarea administrativă 15
1.3. Organizarea fiscală 17
1.4. Organizarea militară 18
2. Dreptul în Dacia romană 19
2.1. Izvoarele dreptului 19
2.2. Statutul juridic al persoanelor 20
2.3. Statutul juridic al familiei 22
2.4. Regimul juridic al proprietăţii 23
2.5. Regimul juridic al obligaţiilor şi contractelor 23
2.6. Dreptul penal şi procedura de judecată 27

Capitolul III. Etnogeneza poporului român 28
1. Organizarea socio-politică în perioada prestatală 28
2. Organizarea administrativă 33
2.1. Desfiinţarea administraţiei centrale 33
2.2. Obştea sătească teritorială 33

Capitolul IV. Apariţia şi formarea dreptului românesc. Legea Ţării 40
1. Conceptul de „lege" 40
2. Dezvoltarea normelor juridice 40
3. Trăsăturile caracteristice Legii Ţării 42
4. Norme de conduită cuprinse în Legea Ţării 43

Capitolul V. Formarea statelor feudale româneşti 47
1. Context intern şi extern 47
2. Formarea Transilvaniei 49
2.1. Sedentarizarea maghiarilor 49
2.2. *Gesta Hungarorum* şi formaţiunile prestatale din teritoriul transilvănean 50

3. Întemeierea Ţării Româneşti 52
4. Descălecatul Moldovei 55
5. Formarea Dobrogei 57

Capitolul VI. Organele centrale ale statului feudal 59
1. Instituţia domniei 59
1.1. Apariţia instituţiei 59
1.2. Sistemul electiv-ereditar 60
2. Funcţiile domnului 62
2.1. Funcţia administrativă 62
2.2. Funcţia militară 63
2.3. Funcţia legislativă 63
2.4. Funcţia de politică externă 64
2.5. Funcţia judecătorească 64
2.6. Funcţia financiară 65
2.7. Prerogativele în raporturile cu Biserica 66
3. Voievodul. Principele. Guvernatorul 67
4. Sfatul Domnesc 69
4.1. Dregătoriile Sfatului Domnesc 71
5. Consiliul principelui. Guberniul Transilvaniei. Cancelaria aulică 74
6. Adunarea obştească. Congregaţiile. Dietele 75

Capitolul VII. Organizarea internă a Ţărilor Române 77
1. Organizarea administrativ-teritorială 77
2. Organizarea bisericii 79
3. Organizarea militară 82
4. Organizarea fiscală 85

Capitolul VIII. Instituţiile juridice reglementate de Legea Ţării 91
1. Instituţia juridică a proprietăţii 91
1.1. Noţiunea de *dominium eminens* 91
1.2. Titularii dreptului de proprietate 92
2. Regimul juridic al persoanelor 96
2.1. Noţiunea de persoană 96
2.2. Numele 96
2.3. Domiciliul 97
2.4. Capacitatea juridică de folosinţă 98
2.5. Capacitatea de exerciţiu 99
3. Instituţia familiei 101
3.1. Logodna 101
3.2. Vârsta încheierii căsătoriei 102
3.3. Dota şi regimul dotal 102
3.4. Desfacerea căsătoriei 103
4. Instituţia moştenirii 104
5. Regimul juridic al obligaţiilor şi contractelor 105

Capitolul IX. Procedura de judecată. Infracțiuni și pedepse 107
1. Procedura de judecată 107
1.1. Pricina și împricinații 107
1.2. Chemarea în judecată 108
1.3. Administrarea probelor 109
1.4. Pronunțarea hotărârii 114
1.5. Procedura de judecată în materie penală 116
2. Dreptul penal 117
2.1. Caracteristici generale 117
2.2. Infracțiuni 119
2.3. Pedepse 124
2.3.1. Pedepse corporale 125
2.3.2. Pedepse privative de libertate 126
2.3.3. Pedepse pecuniare 127
2.3.4. Pedepse accesorii 128

Capitolul X. Viața politică și evoluția dreptului scris până în secolul al XVII-lea 130
1. Viața politică 130
1.1. Situația internă a Moldovei în perioada lui Vasile Lupu 130
1.2. Situația internă a Țării Românești sub conducerea lui Matei Basarab 133
1.3. Contextul intern din Țările Române în a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Domnia lui Constantin Brâncoveanu și a lui Dimitrie Cantemir 136
2. Evoluția dreptului scris până în secolul al XVII-lea 143
2.1. Pravilele scrise în limba slavonă 146
2.2. Pravilele tipărite în limba română 147
2.3. Dreptul scris al Transilvaniei în perioada Voievodatului 148
2.4. Dreptul scris în Transilvania, Principat autonom 150
2.5. Primele codificări ale dreptului românesc – „Cartea Românească de Învățătură" și „Îndreptarea Legii" 150

Capitolul XI. Organizarea de stat și dreptul în Țara Românească și Moldova în perioada regimului fanariot 159
1. Instaurarea regimului fanariot în Țările Române. Context politic, social, cultural și religios 159
2. Instituțiile statului în perioada fanariotă 163
3. Dreptul în Țara Românească și în Moldova în perioada regimului fanariot 170
3.1. Constantin Mavrocordat – domnia și reformele legislative 170
3.1.1. Începutul reformelor 173
3.1.2. Desființarea rumâniei în Muntenia prin Așezământul din 1746 și a veciniei în Moldova prin Așezământul din 1749 176
3.1.3. Reformarea structurii sociale a populației. Schimbări în organizarea administrației, a justiției și a bisericii 179
3.2. Alexandru Ipsilanti – domnia și reformele. „Pravilniceasca Condică" 183
3.2.1. Reforme în domeniul administrativ, fiscal și economic 184

3.2.2. Dezvoltarea învăţământului în Ţara Românească 188
3.2.3. Reforma în domeniul juridic 191
3.2.4. Organizarea bisericii 192
3.2.5. „Pravilniceasca Condică" 195
3.3. Legiuirea Caragea – Ţara Românească, 1818 198
3.4. Codul lui Scarlat Calimach – Moldova, 1817 203

Capitolul XII. Formarea statului român modern şi a sistemului modern de drept 206
1. Începutul modernizării dreptului 206
2. Revoluţia de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu 208
3. Regulamentele organice 214
3.1. Organizarea puterilor statului potrivit separaţiei puterilor, reglementată de Regulamentele Organice 216
4. Formarea sistemului modern de drept – opera reformatoare a lui Alexandru Ioan Cuza 222
4.1. Tratatul de la Paris din anul 1856 şi importanţa sa pentru organizarea Principatelor Române 222
4.2. Dreptul constituţional 224
4.3. Dreptul administrativ 226
4.4. Organizarea judecătorească 231
4.5. Modernizarea instituţiilor de drept 232
4.6. Secularizarea averilor mănăstireşti 236
4.7. Reforma agrară 238
4.8. Reforma învăţământului 240
4.9. Alte realizări reformatoare ale lui Cuza 241

Capitolul XIII. Evoluţia statului şi a dreptului în perioada 1866-1918 245
1. Abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza şi instaurarea domniei prinţului străin 245
2. Monarhia constituţională şi parlamentară 247
2.1. Organele centrale ale statului 249
2.2. Organizarea teritorială 250
2.3. Justiţia 251
2.4. Armata 252
2.5. Biserica 252
2.6. Partide şi grupări politice 252
3. Dreptul în perioada 1866-1918 256
3.1. Constituţia din 1 iulie 1866 256
3.2. Revizuirile Constituţiei 258
3.3. Legislaţia muncii 262
4. Problema agrară în România la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea 263
4.1. Legislaţia învoielilor agricole din anul 1866 264
4.2. Frământări şi răscoale ţărăneşti la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea 266

4.3. Răscoala din 1907 şi consecinţele sale în viaţa social-politică a României 266
4.4. Modificările Legii învoielilor agricole după Răscoala din 1907 267
5. Economia, comerţul, învăţământul şi cultura 269
5.1. Industria 269
5.2. Transporturile 270
5.3. Comerţul şi sistemul bancar 270
5.4. Învăţământul 271
5.5. Cultura 271
6. Politica externă 272
6.1. Tratatul de alianţă dintre România şi Austro-Ungaria şi actul de aderare la tratat a Germaniei (1883) 273
6.2. Începutul Primului Război Mondial. Statutul geopolitic al României 273

Capitolul XIV. Statul şi dreptul în perioada 1918-1938 280
1. Contextul social-politic 280
2. Constituţia din 1923 285
3. Modernizarea dreptului după Constituţia din 1923 287
3.1. Drept administrativ 287
3.2. Drept civil 288
3.3. Drept penal 291
3.4. Modificări ale procedurilor civilă şi penală 291
4. Statul şi dreptul român modern în perioada dictaturilor 292
4.1. Perioada dictaturii regale – 1938-1940 292
4.2. Constituţia din 24 februarie 1938 296
4.3. Organizarea judecătorească 297
4.4. Dreptul constituţional 298
5. Perioada dictaturii totalitare – 1940-1944 299